

دانشگاه پیام نور

دانشکده: پرند

پایان نامه

برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

در رشته: جامعه شناسی

گروه: علوم انسانی

عنوان پایان نامه:

بررسی نقش عوامل خانوادگی در گرایش به بزهکاری

دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج خرداد ۸۹

نویسنده:

لیلا زاده باقری

استاد راهنما:

آقای دکتر راسخ

استاد مشاور:

دکتر احمد بخارایی

ماه و سال:

خرداد ۸۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

این اثر را تقدیم می کنم به:

پدر و مادر مهربانم

که در اوج رنج، گنج زندگی را پاس داشتند و با زحمات خود بذر نشاط و روح امید را در وجودم به یادگار نهاده و همواره آن را آبیاری نمودند.

و همسر فهیم و بردبارم

که در مسائل زندگی و فراز و نشیب تحصیل همیشه مشوق و همراهم بوده است.

ویگانه فرزند عزیزم یسنا

که شیرین ترین لحظات کودکی اش با سختی تحصیل من همراه گشت و معصومانه در این سختی ها با من سهیم شد.

سپاسگزاری

سپاس خداوند سبحان را که فرصت و توان سلوک در تعلیم علم را به این بنده درگاهش عنایت فرمود و تقدیر شایسته ای برایم رقم زد تا از محضر اساتید گرانقدر بهره جسته و نهال اندیشه ام را با تکیه بر دانش و تجربه این عزیزان حیات بخشم.

استاد محترم راهنما جناب آقای دکتر کرامت اله راسخ

پاس می دارم گرمی نگاهتان، مهر لبخندتان و آرامش کلامتان را که همواره در طول این دوره، روح مضطربم را به ساحل آرامش هدایت نمودید و از رهنمودهای عالمانه خود بهره مند ساختید.

استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر احمد بخارایی

زحمات بی شائبه و بی منت شما صادقانه ترین هدیه بود که در طول انجام این تحقیق از محضر استاد ارجمندم دریافت داشتم.

استاد عزیزم جناب آقای قادر زاده باقری و دکتر غفاری شیرازی اعضای محترم هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی یاسوج از اینکه با وجود مشغله کاری زیاد بی هیچ چشم داشتی صمیمانه من را یاری کردند سپاسگزارم.

همچنین شایسته است از همه عزیزانی که در انجام این تحقیق نهایت همکاری را داشتند تقدیر و تشکر کنم: خانم ها فاطمه نیکبخت، زهرا ستوده، مرضیه رضایی و آقای ابراهیم ستوده.

چکیده:

تحقیق حاضر با هدف بررسی عوامل خانوادگی موثر بر بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج صورت گرفته است، که متغیرهایی مثل: سن، جنس، تحصیلات پدر و مادر، شغل پدر، نظارت والدین، تعهد و دلبستگی به خانواده، درآمد خانواده و ... مورد بررسی قرار گرفته اند. روش تحقیق پژوهش حاضر از نوع پیمایشی است. جامعه آماری ۱۲۶۳۴ نفر دانش آموز دبیرستانی شهر یاسوج که با استفاده از فرمول کوکران ۲۰۰ نفر به عنوان نمونه انتخاب شده اند. شیوه نمونه گیری تصادفی ساده با استفاده از لیست دانش آموزان بوده و به وسیله پرسش نامه با استفاده از طیف لیکرت انجام شده است. ضریب آلفای کرونباخ پرسش نامه ۰/۸۷ به دست آمده است. با استفاده از نرم افزار SPSS و با بکارگیری آزمون های آماری نتایج زیر بدست آمد:

۱. بین جنسیت دانش آموزان و بزهکاری رابطه وجود دارد.
۲. بین درآمد خانواده و بزهکاری فرزندان رابطه وجود دارد.
۳. بین تعهد فرد نسبت به خانواده و رفتار بزهکارانه رابطه وجود دارد.
۴. بین تحصیلات پدر و رفتار بزهکارانه رابطه وجود ندارد.
۵. بین شغل پدر و بزهکاری فرزندان رابطه وجود دارد.
۶. بین نظارت والدین بر رفتار فرزندان و رفتار بزهکارانه آنها رابطه وجود دارد.

واژگان کلیدی: عوامل خانوادگی، بزهکاری، دانش آموزان، یاسوج.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
فصل اول: کلیات تحقیق	
۲	۱-۱- مقدمه
۳	۱-۲- بیان مسئله.....
۵	۱-۳- ضرورت انجام تحقیق.....
۶	۱-۴- هدف ها.....
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه ی تحقیق	
۸	۲-۱- مقدمه.....
۸	۲-۲- پژوهش های داخلی.....
۱۶	۲-۳- پژوهش های خارجی.....
۱۹	۲-۴- جرم و بزهکاری.....
۲۰	۲-۵- هوش و بزهکاری.....
۲۲	۲-۶- بزهکاری از دیدگاه روانکاوی.....
۲۵	۲-۷- شخصیت و بزهکاری جوانان.....
۲۷	۲-۸- عوامل مؤثر بر بزهکاری.....
۲۷	۲-۸-۱- عوامل فردی.....
۲۹	۲-۸-۲- عوامل خانوادگی.....
۳۱	۲-۹- تاثیر رفتار و روابط خانوادگی.....

- ۳۳ ۲-۹-۱-تأثیر تقلید.....
- ۳۴ ۲-۹-۲- محیط داخلی و خانوادگی.....
- ۳۵ ۲-۹-۳- تأثیر ناهنجاری خانواده.....
- ۳۷ ۲-۱۰-۱- چگونگی ترکیب خانواده.....
- ۳۷ ۲-۱۰-۱- ضعف والدین.....
- ۳۸ ۲-۱۰-۲- یگانه فرزند خانواده.....
- ۳۹ ۲-۱۰-۳- فرزند ارشد خانواده.....
- ۴۰ ۲-۱۰-۴- کوچکترین فرزند خانواده.....
- ۴۰ ۲-۱۰-۵- تنها پسر خانواده.....
- ۴۰ ۲-۱۰-۶- تنها دختر خانواده.....
- ۴۱ ۲-۱۱- عوامل اجتماعی.....
- ۴۱ ۲-۱۱-۱- شبکه روابط اجتماعی.....
- ۴۲ ۲-۱۱-۲- شهرنشینی.....
- ۴۲ ۲-۱۱-۳- تغییر ارزش ها.....
- ۴۳ نظریه ها.....
- ۴۳ ۲-۱۲- رویکرد ساختار زیستی.....
- ۴۴ ۲-۱۳- رویکرد روان شناختی.....
- ۴۶ ۲-۱۴- رویکرد وضعیت اقتصادی.....
- ۴۶ ۲-۱۵- نظریه های جامعه شناسی.....

- ۴۷ ۲-۱۵-۱- نظریه فرصت های مشروع افتراقی
- ۴۸ ۲-۱۵-۲- نظریه پیوند افتراقی
- ۴۹ ۲-۱۵-۳- نظریه انگ زنی
- ۵۱ ۲-۱۵-۴- نظریه واقعیت اجتماعی
- ۵۴ ۲-۱۵-۵- نظریه مارکسیستی
- ۵۵ ۲-۱۵-۶- نظریه فمینیستی
- ۵۶ ۲-۱۵-۷- نظریه های دموگرافیک و بوم شناختی
- ۵۸ ۲-۱۶-۱۶- چارچوب نظری تحقیق
- ۵۸ ۲-۱۶-۱- نظریه کنترل اجتماعی
- ۶۳ ۲-۱۶-۲- نظریه فشار
- ۶۷ ۲-۱۷- نتیجه گیری
- ۶۹ ۲-۱۸- فرضیه ها
- ۷۰ ۲-۱- مدل نظری تحقیق
- ۷۱ ۲-۲- مدل پژوهش

فصل سوم : روش تحقیق

- ۷۳ ۳-۱- روش تحقیق
- ۷۳ ۳-۲- جامعه آماری
- ۷۳ ۳-۳- روش نمونه گیری
- ۷۴ ۳-۴- واحد مطالعه

۷۴	۳-۵- متغیرهای مستقل و وابسته.....
۷۴	۳-۶- ابزار جمع آوری اطلاعات.....
۷۵	۳-۷- پرسشنامه.....
۷۵	۳-۸- شیوه های اندازه گیری روایی و پایانی.....
۷۶	۳-۹- روش تجزیه و تحلیل داده ها.....
۷۶	۳-۱۰- تعریف متغیرها.....

فصل چهارم: یافته های تحقیق

۸۱	۴-۱- مقدمه.....
۸۱	۴-۲- یافته های تحقیق.....
۸۶	۴-۳- تحلیل یافته های تحقیق.....

فصل پنجم: جمع بندی و نتیجه گیری و ارائه پیشنهاد

۹۳	۵-۱- مقدمه.....
۹۳	۵-۲- بحث و نتیجه گیری.....
۹۷	۵-۳- پیشنهادات.....
۹۹	۵-۴- محدودیت های تحقیق.....
۱۰۰	منابع و ماخذ.....
۱۱۰	ضمائم.....
۱۱۵	چکیده انگلیسی.....

فهرست جدول

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب جنس خرداد ۸۹.....	۸۱
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب سن خرداد ۸۹.....	۸۲
جدول ۴-۳: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب تحصیلات خرداد ۸۹.....	۸۳
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب تحصیلات پدر خرداد ۸۹.....	۸۴
جدول ۴-۵: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب تحصیلات مادر خرداد ۸۹.....	۸۴
جدول ۴-۶: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب شغل پدر خرداد ۸۹.....	۸۵
جدول ۴-۷: توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب درآمد خرداد ۸۹.....	۸۵
جدول ۴-۸: نتایج آزمون t بین جنسیت و بزهکاری.....	۸۶
جدول ۴-۹: تحلیل واریانس بین بزهکاری دانش آموزان بر حسب درآمد.....	۸۷
جدول ۴-۱۰: نتایج آزمون توکی.....	۸۷
جدول ۴-۱۱: ضریب همبستگی بین وابستگی به خانواده با بزهکاری.....	۸۸
جدول ۴-۱۲: تحلیل واریانس بین بزهکاری دانش آموزان بر حسب تحصیلات پدر.....	۸۹
جدول ۴-۱۳: تحلیل واریانس بین بزهکاری دانش آموزان بر حسب شغل پدر.....	۸۹
جدول ۴-۱۴: نتایج آزمون توکی.....	۹۰
جدول ۴-۱۵: ضریب همبستگی بین میزان نظارت خانواده با بزهکاری.....	۹۱

فهرست نمودار

صفحه	عنوان
۸۱.....۸۹	نمودار ۴-۱ توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب جنس خرداد۸۹.....
۸۲.....۸۹	نمودار ۴-۲ توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب سن خرداد۸۹.....
۸۳.....۸۹	نمودار ۴-۳ توزیع فراوانی دانش آموزان دبیرستان های شهر یاسوج بر حسب تحصیلات خرداد۸۹.....

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- مقدمه

آینده هر کشوری بستگی به نیروی جوان آن کشور دارد که با کار و کوشش خود باعث شکوفایی و آبادانی آن جامعه می شوند، اما خود این امر مستلزم تلاش ها و کوشش های بی دریغ مسئولین دلسوز جامعه می باشد که نسل جوان را از خطراتی که ممکن است گریبان گیرشان شود حفظ کنند، و با دادن آگاهی به خانواده ها و دادن آموزش های لازم به آنها این زمینه را برای آن ها فراهم کنند که خانواده ها فرزندانشان را برای ساختن هر چه بهتر جامعه شان درست تربیت کنند.

بزهکاری نوجوانان یکی از معضلاتی است که امروزه بسیاری از کشورها دست به گریبان آن شده اند و کشور خود ما نیز از این قاعده مستثنی نیست. اما به راستی ریشه های پنهانی بزهکاری را باید در کجا جستجو کرد؟ اولین محیطی که باید به سراغ آن رفت خانواده می باشد، چون کودک در این محیط است که چشم به دنیا می گشاید، و پدر و مادر و اطرافیان اولین کسانی هستند که با طفل در ارتباط اند و خشت اولیه ساخت شخصیت کودک در خانواده بنا گذاشته می شود و این تأثیرات حتی بعضی مواقع تا آخر عمر با فرد می باشد. آمار و ارقام و گزارش های به دست آمده و تجربه پزشکان و روان شناسان در ندامت گاه ها و واحدهای تربیتی نشان می دهد که در جوامع رشد یافته مسئله افزایش بزهکاری کودکان و نوجوانان به یک مشکل بزرگ اجتماعی تبدیل شده و علی رغم کوشش ها و چاره جویی های متخصصین گرایش نوجوانان به امور ضد اخلاقی، در شرایط زندگی امروز نه تنها کاهش نیافته بلکه ضریب و سرعتی سرسام آور و هوس انگیز پیدا کرده است.

جوامع در حال پیشرفت، کشورهایی که گام های اولیه خود را در جاده تعالی صنعتی بر می دارند هر سال متحمل ضایعات عظیمی از این جهت می شوند و با وجود به نیازی که این جوامع به نیروهای پرتکاپو و سازنده انسانی دارند، جمع کثیری به انواع آلودگی های جسمی و اخلاقی دچار می شوند (رضوی، ۱۳۵۳: ۲۳۹).

کودکان و نوجوانان سرمایه های جامعه می باشند و سلامت روح و جسم آن ها تضمین کننده سلامت جامعه آینده است، بنابراین مسائل آنها از جمله مسائلی است که باید به آن توجه کافی مبذول داشت، لذا توجه جدی به محیط خانواده که نقش بسیار مهمی در ساخت شخصیت دانش آموزان

دارد ضرورتی انکار ناپذیر است. کودکان و دانش آموزان بیشتر اوقات زنده و فعال خود را، در خانواده می گذرانند و حال اگر خانواده نتواند به وظایف تربیتی و پرورشی خود عمل کند و فرد را برای آینده تربیت کند، یکی از عوامل انحراف و بزهکاری محسوب می شود (علمی یزدی، ۱۳۸۳). در واقع کودکان و نوجوانان قربانیان اصلی عملکرد نامطلوب خانواده ها می باشند (چاوشی، ۱۳۸۲). باتوجه به موارد فوق و اهمیت موضوع در این مطالعه به بررسی نقش عوامل خانوادگی در گرایش به بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج می پردازیم.

۱-۲- بیان مسئله

جوامع بشری برای طی کردن روند توسعه و تعامل خویش به عناصر و اجزای گوناگونی نیازمندند که یکی از مهم ترین این اجزاء نیروی انسانی به ویژه نیروی انسانی کارآمد و جوان است. امروزه توسعه یافتگی جوامع تا حد زیادی مرهون نیروی انسانی سالم، متخصص و جوان در آن جوامع است. اما یکی از عوامل مهمی که در امحای نیروی انسانی به ویژه جمعیت جوان و فعال جوامع سهم بسزایی داشته و دارد، آسیب ها و انحرافات اجتماعی است که جوامع بشری از دیرباز تاکنون با آن ها روبه رو بوده اند (زنگنه، ۱۳۸۳). بزهکاری نوجوانان پدیده اجتماعی جهانی است، گرچه جوامع گوناگون بر حسب وضعیت اقتصادی و اجتماعی خود با انواع متفاوتی از آن رو به رو هستند (مشکانی، ۱۳۸۱). از سوی دیگر توجه زیادی که امروزه در جوامع جدید به بزهکاری نوجوانان معطوف است فقط تا حدودی می تواند به این دلیل باشد که بزهکاری مقدمه جرم و یا تهدیدی برای امنیت اجتماعی است، علت اصلی این توجه زیاد شاید این مسأله باشد که بزهکاری نمایشگر تزلزلی در خود جامعه تلقی شده و نمایانگر شکست جامعه در انتقال ارزش های مثبت اجتماعی به نوجوانان خود محسوب می شود (باتومور، ۱۳۵۶). به هر حال در پس رفتارهای بزهکارانه نوعی عدم قبول جامعه موجود و نظام هنجاری رسمی وجود دارد. هر اجتماعی اگر بخواهد دارای قوام و دوام بوده و زندگی سالم و صالحی داشته باشد باید خود را از بیماری، مفسد و انحراف برهاند. بنابراین انحراف جنبه فردی و شخصی ندارد، بلکه دقیقاً یک بحث اجتماعی است هر گونه انحراف جسم و جان نوجوانان را خسته کرده و پتانسیل و انرژی جوانی را به فنا می برد (هاشمیان،

۱۳۸۱). دوران نوجوانی از مهم ترین دوران زندگی فرد و از مراحل اصلی شکل گیری شخصیت هر انسانی است (اسلامی، ۱۳۸۱). نوجوانی دوره ای از چرخه زندگی آدمیان است که احتمال بروز رفتارهای نابهنجار از جمله بزهکاری افزایش می یابد. در این دوره انسان با تحولات عمده زیستی - روانی رو به رو می شود و امکانات و توانائی های تازه ای پیدا می نماید و نسبت به دوره کودکی نیز از آزادی های بیشتری برخوردار می گردد و این بیش از آن است که از طریق درگیری و پیوند با نقش های جدید اجتماعی زیر پوشش و کنترل نیروهای اجتماعی قرار گیرد (طالبانی، ۱۳۸۳). نوجوان به علت پایگاه مبهم خویش اغلب خود را با والدین و معلمان و دیگر اعضای جامعه در تعارض می یابد، به دلیل نا امنی فرد در این دوران انواع بزهکاری و مشکلات عاطفی به اوج می رسد. بدون تردید نوجوانی دوره ای پر تلاش برای سازگار شدن فرد با خود و محیط خود برای اغلب افراد جامعه خواهد بود (مختاری، ۱۳۵۹). از طرفی کوچکترین و اصلی ترین واحد اجتماعی خانواده است و آحاد مردم در زندگی خانوادگی به سر می برند و شدیداً تحت تأثیر خانواده قرار می گیرند (هاشمیان، ۱۳۸۱). خانواده اولین هسته جامعه و یکی از نهاد های مهم اجتماعی است (مقدس جعفری، ۱۳۷۷). خانواده به عنوان اولین آموزشگاه انسانی (محسنی، ۱۳۷۱) مهمترین نقش را در چگونگی شخصیت روانی، اجتماعی و فرهنگی فرزندان ایفا می کند (موسوی، ۱۳۸۲).

بزهکاری در کودکان و نوجوانان هر چند می تواند به عوامل بسیاری، از جمله مشکلات فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و ... وابسته باشد اما در گام نخست این خانواده است که کودک را در مسیر صحیح هدایت می کند یا بستر گناه و جرم و انحراف را برای او مهیا می سازد. انسان به دلیل ویژگی اجتماعی بودن خود از بدو تولد تحت تاثیر افکار، عقاید و رفتار اطرافیان قرار می گیرد و بعد ها به تقلید از این رفتار و گفتارها، الگوهایی را که به نحوی در ارتباط با او هستند سر مشق رفتار خود قرار خواهد داد. به این ترتیب اگر با گسترش بزهکاری در کودکان رو به رو هستیم، آیا می توان گفت خانواده به عنوان اولین کانال ورودی فرد به جامعه نقش عمده تری در بزهکاری نوجوانان دارد و علل و انگیزه های اولیه را باید در آن جستجو کرد؟ بزهکاری در بین نوجوانان خصوصاً دانش آموزان دبیرستانی در حال رواج پیدا کردن است که باید هر چه زودتر چاره ای اندیشیده شود تا مانع

از دست رفتن فرصت های شغلی و تحصیلی آینده ی آنها گردد . چیزی که من در کلاس های درسم مشاهده می کنم متأسفانه انگیزه ی بسیارپایین دانش آموزان نسبت به تحصیل و گرایش به رفتارهای انحرافی است. که این مورد می تواند در دراز مدت تاثیرات بسیار بدی بر جامعه داشته باشد . در این میان وقتی اولیاء دانش آموزان خطاکار را به مدرسه دعوت می کنیم، می بینیم که بسیاری از این دانش آموزان قربانیان محیط خانوادگی خود شده اند و ریشه ی بسیاری از مشکلات انحرافی آنها را باید در خانواده های آنان جست . هر چند در این مورد تحقیق هایی صورت گرفته اما چون در شهر یاسوج چنین تحقیقاتی بسیار اندک صورت گرفته است بر خود لازم دیدم که از نگاهی دیگر به این موضوع بنگرم.

۱-۳- ضرورت انجام تحقیق

امروزه در بین اکثر جوامع، بزهکاری نوجوانان به صورت یک معضل اجتماعی درآمده است و در کشور ما نیز با توجه به جوان بودن جامعه، این پدیده نا بهنجار اجتماعی ظهور کرده و در حال رشد است و چنانچه متفکران، محققان و مسئولان جامعه در پی بررسی و شناخت عوامل ایجاد کننده آن نباشند و در جهت رفع آنها اقدام مؤثری انجام ندهند، قطعاً این مسئله در بین نوجوانان شیوع بیشتری یافته و باعث سست شدن کیان خانواده ها و رشد سریع بزهکاری و جرم در جامعه می گردد (رئسی، ۱۳۸۰). بزهکاران با تمایل خاصی که به سرکشی دارند چه به صورت فردی و چه به صورت گروهی آسیب و زیان های شخصی وارد می آورند و جراحات و قتل مرتکب می شوند و هم بر ضد اموال و دارایی های افراد و جامعه فعالیت می کنند. به همین علت بررسی مسئله بزهکاری کودکان و نوجوانان برای یافتن علل و دست یابی به راه های پیشگیری از آن بسیار ضروری و مهم است (مشکانی، ۱۳۸۱). هم برای جلوگیری از تباهی بسیاری از فرزندان این آب و خاک و هم برای بیان علل بزهکاری و تمهید وسایلی برای جلوگیری از آن و هم برای صرف هزینه های مربوط به دستگیری، محاکمه، اصلاح و تهذیب بزهکاران در جاهای دیگری که اثرات مثبت دیگری داشته باشد، موارد فوق ضرورت مسئله را آشکار می کند.

بنابراین تحقیقات این چینی می تواند در مسیر تعیین الگوهای رفتاری در خانواده و سیاست های عمومی برای برخورد با جوانان مفید باشد.

۱-۴- اهداف

۱-۴-۱- هدف کلی :

تعیین نقش عوامل خانوادگی در گرایش به بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج در سال ۱۳۸۹ می باشد.

۱-۴-۲- اهداف جزئی:

۱. تعیین نقش وضعیت اقتصادی خانواده در بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.
۲. تعیین نقش تعهد فرد نسبت به خانواده بر بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.
۳. تاثیر نظارت خانواده بر بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.
۴. تاثیر شغل پدر بر بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.
۵. تعیین نقش تحصیلات والدین بر بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.

۱-۴-۳- اهداف کاربردی

۱. بررسی نقش عوامل خانوادگی در بزهکاری دانش آموزان دبیرستانی شهر یاسوج.
۲. شناسایی و کمک به خانواده های دانش آموزان بزهکار برای تربیت بهتر فرزندان.
۳. آگاهی دادن به خانواده های دانش آموزان بزهکار برای مقابله با مشکلاتشان.
۴. آگاهی مسئولین از وضعیت خانواده های دانش آموزان بزهکار.
۵. دادن رهنمودهای تربیتی به خانواده ها.
۶. قرار دادن نتایج تحقیق در اختیار نیروی انتظامی برای تدوین سیاست های راهبردی بهتر در مبارزه با بزهکاری نوجوانان.
۷. دادن رهنمودهای لازم به آموزش و پرورش.

فصل دوم

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۲-۱- مقدمه

در این فصل ابتدا به معرفی پژوهش های موجود درباره بزهکاری می پردازیم و بعد مباحثی در رابطه با بزهکاری و در آخر چارچوب نظری رامطرح می کنیم.

۲-۲- پژوهش های داخلی

-تحقیقی با عنوان «نگرشی بر بزهکاری نوجوانان» در سال ۱۳۵۲ توسط محمود فاروقیان انجام گرفته است. جامعه آماری او کانون اصلاح و تربیت می باشد. نمونه جامعه آماری او تعداد ۶۰ نفر انتخاب شده و محقق با روش پرسشنامه اطلاعات مورد نیازش را گرد آور کرده است. در خصوص عوامل خانوادگی مؤثر بر بزهکاری این تحقیق نشان می دهد که در گروه مورد بررسی ۳۰٪ دارای والدین طلاق گرفته و ۶۰٪ با یکدیگر اختلاف داشته اند. این تحقیق استنباط می کند که بی ثباتی و تزلزل خانوادگی و اختلاف طبقاتی عوامل مهمی در بزهکاری جوانان هستند (فاروقیان، ۱۳۵۹: ۵۸).

- حسینی الهاشمی (۱۳۶۴) در تحقیقی تحت عنوان «تأثیر خانواده بر بزهکاری» که روی ۷۰ نفر دختر و پسر بین سنین ۲۰-۱۳ سال انجام داده است اظهار می دارد که بی سوادی مادران تعداد زیاد اعضای خانواده، فقدان روابط عاطفی در خانواده، بزهکاری اعضای خانواده، و فقر مالی خانواده از عمده ترین علل مؤثر بر بزهکاری جوانان به ویژه دختران است (حسینی الهاشمی، ۱۳۶۴: ۳۵).

- احمدی (۱۳۶۸) در مطالعه خود مسائل جوانان و نوجوانان با تحلیلی روان شناختی عامل بزهکاری جوانان و نوجوانان را در قالب چهارنوع بحران مطرح می کند. یعنی بحران های بلوغ- هویت- ارزش ها و مناسبات وی معتقد است بحران ها امری طبیعی هستند و اگر برخوردی مناسب از سوی خانواده ها، مدارس و اجتماع با بحران ها صورت نگیرد، رفتار بزهکارانه جوانان شکل گرفته و گسترش می یابد (احمدی، ۱۳۶۸: ۲۴۶).

- در تحقیقی تحت عنوان بررسی وضعیت بزه و جرم در نوجوانان و جوانان زندانی در زندان های استان کهگیلویه و بویراحمد که توسط قادر زاده باقری در سال ۱۳۸۰ انجام شد این نتایج به دست آمد: ۳۶/۸٪ از افراد زندانی در فاصله سنی ۱۸-۱۲ سال قرار داشتند، ۹۷/۶٪ افراد مورد بررسی

مذکر بودند. ۷۴/۱۸٪ بزهکاران مادرشان و ۵۸/۴٪ پدرشان بی سواد و ۴۴/۵٪ پدرشان بیکار بودند. در این تحقیق ۴۴٪ افراد زندانی مورد پژوهش بر عدم کنترل و نظارت خانواده بر رفتار خود اشاره داشتند. در این بررسی ۲۸٪ از بزهکاران به فقر فرهنگی و ۲۶٪ به دوستان ناباب و ۲۲٪ به فقر اقتصادی به عنوان عوامل مؤثر بر بزهکاری خود اشاره کردند.

-سهرابی (۱۳۶۹) مطالعه ای روی ۵۰۰۰ نفر از دانش آموزان دبیرستانی کل کشور و در گروه سنی ۱۵-۱۸ ساله انجام داده است، در این مطالعه استدلال شده است که گرایش به مصرف سیگار و سایر رفتار بزهکارانه، با مجموعه متغیرهای خانوادگی، مذهبی، اجتماعی، شخصیتی، روانی و عوامل آموزشی (مدرسه ای) همبستگی معنی دار شده است. محقق در یافته است که دوستان ناباب، مشکلات خانوادگی و عدم آگاهی از مضرات سیگار بیشترین همبستگی را با متغیر وابسته (گرایش به مصرف سیگار) داشته است.

- جلیلی (۱۳۷۲) با انتخاب همه زندانیان ۱۸-۲۰ ساله وابسته به کانون اصلاح و تربیت در زندان عادل آباد شیراز به این نتایج رسیده است که «بیشترین بزهکاران را که دست به روابط نامشروع جنسی زده اند، ترک تحصیل کنندگان تشکیل می دهند و بیشترین خلاف ها را کسانی مرتکب شده اند که متعلق به خانواده های پر مشاجره بوده اند. همچنین فراوانی بزه روابط نامشروع، از سایر خلاف ها بیشتر بوده است». جلیلی برای جمع آوری اطلاعات مورد نیازش به پرونده زندانیان مراجعه نموده و در تجزیه و تحلیل داده ها از آمار توصیفی استفاده کرده است. (جلیلی، ۱۳۷۲: ۱۰۹-۵۲).

-اسماعیلی (۱۳۷۳) در تحقیقی تحت عنوان «بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر بزهکاری جوانان و نوجوانان در اصفهان» با استفاده از نظریه کنش متقابل اجتماعی و روش مصاحبه به مقایسه گروه بزهکاران می پردازد. وی با انتخاب ۱۲۳ نفر از دختران و پسران غیر بزهکار به عنوان گروه کنترل و ۱۲۳ نفر از دختران و پسران بزهکار به عنوان گروه شاهد به مقایسه آن ها می پردازد. نتایج به دست آمده نشان می دهد که میزان بهره مندی بزهکاران از امکانات زندگی در مقایسه با غیر بزهکاران پایین بوده است. پایگاه اجتماعی اقتصادی خانواده بزهکاران در مقایسه با غیر بزهکاران پایین بوده است.